Nr 12. **Kraków, Środa 10 Stycznia 1912.** **Rok XXXI.**

NOWA REFORMA

NUMER PORANNY

„Nowa Reforma" wychodzi dwa razy dziennie.

Numer poranny wychodzi codziennie prócz poniedziałków i dni poświątecznych. — Numer popołudniowy codziennie oprócz niedziel i świąt.

PRENUMERATA WYNOSI:

	rocznie	półrocznie	kwartalnie	miesięcznie
w Krakowie	24 koron	12 koron	6 kor.	2 kor.
w Austro-Węgrzech:				
z jednorazową przesyłką poczt.	30 „	15 „	8 „	2 „ 70 h.
z dwurazową „ „	33 „	16 „	8 „ 80 h.	3 „ 20 „
w Państwie Niemieckiem	36 „	18 „	9 „	3 „
w innych państwach	48 „	24 „	12 „	4 „

Prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) uprasza się nadsyłać wprost do Administracyi „Nowej Reformy" w Krakowie. Nr. rach. poczt. Kasy Oszczęd. 857.484.

Redakcya: ul. Jagiellońska 10. Administracya: ul. św. Anny 3. — Telefon Redakcyi i Administracyi Nr 41, dla rozmów zamiejscowych 1572.—Rękopisów nadsyłanych Redakcya nie zwraca.

We Lwowie sprzedaż numerów po 6 halerzy: w Biurze dzienników A. Gierowskiego ulica Kilińskiego 2 i w Biurze Plohna, ulica Karola Ludwika 9.

Cena numeru 4 hal., z przesyłką pocztową 6 hal.

Prenumeratę przyjmują:

zamiejscową: Administracya „Nowej Reformy" i wszystkie urzędy pocztowe; miejscową: Administracya „Nowej Reformy". — Główna trafika w Rynku. — Agencya J. Hopcasa i A. Salomonowej, ul. Sławkowska 2. — Handel St. Karlińskiego, Sukiennice, Handel Fiałki i Turka, ul. Szewska, Biuro dzienników M. Hupczyca, ul. Wiślna.

Zamiejscową prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) przyjmują: we Lwowie Biura dzienników A. Buchstab, ul. Karola Ludwika L. 21. — S. Sokołowski, Pasaż Hausmana 9. — W Przemyślu Krug. — W Jarosławiu A. Amster. — W Tarnowie M. Rockach. — W Wiedniu: Hermann Goldschmied (sprzedaż pojedynczych numerów), I Wollzeile 6. — M. Dukes Nachf., Haasenstein & Vogler (także w Hamburgu, Frankfurcie n. M., Berlinie, Lipsku, Bazylei i Wrocławiu). — R. Mosse (także w Berlinie, Hamburgu, Monachium i Norymberdze). — H. Schalek (Wollzeile). — W Paryżu Société Mutuelle de Publicité A. Lorette, directeur, Rue Rougemont 14.

Ogłoszenia (inseraty) przyjmuje Administracya „Nowej Reformy" za opłatą od miejsca wiersza drobnem pismem (petit) za pierwszy raz 20 h., za każdy następny raz po 15 h. - Nadesłane po 60 h. od wiersza za każdy raz.

Głosy publiczne po 2 kor. od wiersza. Układ tabelaryczny, cyfrowy, skomplikowany, pierwszy raz 40 hal.

Załączniki do „Nowej Reformy" (prospekty, cyrkularze, ogłoszenia itp.) przyjmuje się za cenę 2 kor. od 100 egz. dla zamiejscowych, a 1 kor. od 100 egz. dla miejscowych prenumeratorów.

Nowe żądania wojskowe.

(Telefonem.)

Wiedeń, 10 stycznia.

Jak donosi „Die Zeit", budżet wojskowy i marynarki, jaki będzie przedłożony delegacyom na rok bieżący, wykaże znacznie zwiększone żądania zarówno w armii jak i w marynarce. Między innemi wymagane będą większe kredyty na fortyfikacye i na pokrycie kosztów, powstałych z powodu skrócenia czasu służby prezencyjnej. Ogółem koszta reformy wojskowej wymagać będą 79·9 miliona koron jako jednorazowy wydatek i 64,850.000 koron, rozłożonych na kilka lat.

Zarząd wojskowy zamierza przy każdej komendziej korpuśnej utworzyć dwie posady oficerów sztabowych.

Obrady ludowców.

(Telefonem.)

Ludowcy żądają czteroprzymiotnikowej reformy do Sejmu. — Ludowcy a sprawa nauczycieli.

Lwów, 10 stycznia.

Przez cały dzień wczorajszy obradowała tu Rada naczelna Polskiego stronnictwa ludowego przy udziale posłów sejmowych i parlamentarnych. W obradach wzięło udział około stu osób. Przybył również minister Władysław Długosz. Powitał go prezes stronnictwa Stapiński; na sali odezwały się huczne oklaski i okrzyki: „niech żyje!"

Zaraz na początku obrad zabrał głos minister Długosz i oświadczył, że w Radzie korony uważa się także za męża zaufania stronnictwa i całego ludu, tudzież, że gdyby kiedykolwiek miał zająć stanowisko sprzeczne z interesami ludu, ustąpiłby bez wahania ze stanowiska ministra.

Sprawę reformy wyborczej do Sejmu referował poseł Stapiński. Wyłoniła się długa i obszerna dyskusya, w której zabrał również głos minister Długosz i oświadczył, że solidaryzuje się zupełnie z polityką stronnictwa. Po ukończeniu dyskusyi uchwalono następującą rezolucyę:

„W sprawie rozdziału narodowościowego mandatów poselskich do Sejmu, trwamy na stanowisku z r. 1907. Rada Naczelna Polskiego Stronnictwa ludowego upoważnia posłów swoich iść w ustępstwach dla Rusinów do granic klucza parlamentarnego, t. j. do 26⁴/₁₀%.

Powzięto następnie zasadnicze uchwały:

I. Programem P. S. L. nakreślone starania o powszechne, równe, bezpośrednie i tajne prawo głosowania do Sejmu obowiązują niezłomnie nadal wszystkich członków i wszystkich wyznawców P. S. L. Sejm dotychczasowy, wybrany na podstawie dotychczasowej ordynacyi wyborczej, jest niezdolny do przeprowadzenia takich zmian, albowiem samo uchylenie się od głosowania 44 posłów obszarniczych wystarczy do unicestwienia odpowiedniego wniosku. Można dojść do celu tylko etapami przez częściowe zmiany, zwiększające liczbę i wpływ posłów ludowych.

II. Rada naczelna Polskiego Stronnictwa Ludowego poleca posłom swoim, aby przy uchwalaniu sejmowej reformy wyborczej nie dopuścili do umieszczenia w statucie krajowym zastrzeżeń, utrudniających połączenie obszarów dworskich z gminami i tworzenia przywilejów materyalnych dla właścicieli obszarów dworskich, jakoteż postanowień, utrudniających zasady ordynacyi wyborczej powiatowej.

Na popołudniowem posiedzeniu przedłożył poseł dr Stefczyk wnioski co do stanowiska Polskiego Stronnictwa Ludowego w głównych sprawach, dotyczących organizacyj i stowarzyszeń rolniczych.

Wyłoniła się długa dyskusya, w czasie której przemawiał minister Długosz, który się godził ze stanowiskiem, zajętem przez referenta.

Następnie przeprowadzono dyskusyę nad postulatami nauczycielskiemi. Rada naczelna P. S. L. poleciła swoim posłom poprzeć żądania nauczycieli i starać się o dalsze 10 milionów koron na budowę szkół i o zniesienie dwutypowych seminaryów nauczycielskich. Nadto uchwalono, aby posłowie postarali się o zagwarantowanie swobód obywatelskich dla nauczycieli ludowych, których spotykają szykany za działalność oświatową.

Na tem wyczerpano porządek dzienny. Obrady zakończyły się późnym wieczorem.

Ukraińcy przed sesyą sejmową.

(Telefonem.)

Lwów, 10 stycznia.

Ukraiński Klub posłów sejmowych odbył wczoraj kilkugodzinne narady nad tem, jakie stanowisko zająć wobec zwołania sesyi sejmowej i wobec reformy wyborczej. Do uchwał nie przyszło. Dziś dalszy ciąg obrad.

Na dziś i na jutro zwołali Rusini do Lwowa kilka wieców demonstracyjnych.

Zajścia w Sejmie Gorycyi.

(Telegr. „N. Reformy").

Tryest. Z okazyi zwołania Sejmu Gorycyi i Gradyski postanowili mężowie zaufania włoskiej partyi ludowej, aby posłowie tego stronnictwa złożyli mandaty. Słoweńsko-liberalni posłowie postanowili nie brać udziału w posiedzeniach Sejmu, tak że w Sejmie znajdzie się ogółem 18 członków.

Ugoda w Czechach.

(Telegr. „N. Reformy").

Praga. Po feryach odbyło się wczoraj posiedzenie komisyi ugodowej Sejmu czeskiego, na którem przystąpiono do obrad nad jednym z najdrażliwszych paragrafów ordynacyi wyborczej, dotyczącym liczby członków Wydziału krajowego. — Po dłuższej dyskusyi uchwalono przyjąć przedłożenie rządowe za podstawę obrad, podług którego Wydział krajowy ma się składać z 10 członków: z 5 członków czeskich, 3 wybranych przez Niemców i 2 przez wielką własność. — Niemcy godzą się na tę propozycyę, jednak pod warunkiem, że jeden mandat z wielkiej własności przyznany będzie wielkiej własności niemieckiej.

Dymisya de Selves'a.

(Telegr. „N. Reformy".)

Paryż. Minister spraw zagranicznych de Selves z powodu zajścia na posiedzeniu komisyi senatu dla sprawy ugody niemiecko-francuskiej podał się do dymisyi, gdyż dopatrzył się we wspomnianem zajściu dyferencyi, pomiędzy sobą a prezydentem ministrów Caillaux.

Paryż, 10 stycznia.

O zajściu w komisyi senatu donoszą: Prezydent ministrów Caillaux przedstawił sprawę kolei marokańskiej i dał słowo honoru, że nie prowadził wcale rokowań bez wiedzy ministerstwa spraw zagranicznych i ambasadora Cambona.

Senator Clemenceau wystosował zapytanie do ministra spraw zagranicznych, czy Cambon o wszystkiem wiedział i czy może potwierdzić oświadczenie prezydenta ministrów.

Minister spraw zagranicznych de Selves zwlekał z odpowiedzią, na co przewodniczący komisyi Bourgeois powtórzył zapytanie. Wówczas de Selves odpowiedział, zacinając się w mowie: „Nie mogę dać odpowiedzi, gdyż ciąży na mnie podwójny obowiązek, dyktowany względem na prawdę i na interes Francyi". Według innej wersyi miał de Selves powiedzieć: „Ze względu na solidarność ministeryalną".

Clemenceau oświadczył, iż może członkowie komisyi uznają to oświadczenie za poprawne, jednakże nie uczyni tego mówca, gdyż minister niedawno oświadczył wobec niego coś wprost przeciwnego.

Powiedziawszy to, Clemenceau opuścił salę.— Prezydent ministrów Caillaux podążył za Clemenceau i dłuższy czas z nim rozmawiał. Caillaux oświadczyć miał następnie, że minister spraw zagranicznych de Selves podał się do dymisyi, co wywołało ogólną sensacyę.

Słychać, że stanowisko ministra Crupiego jest zachwiane. Pozycyę prezydenta ministrów Caillaux uważają za bardzo trudną.

Delcasse następcą de Selvesa.

Paryż. Słychać, że prezydent ministrów Caillaux wezwie Delcassego do objęcia ministerstwa spraw zagranicznych.

Narzucają się Anglii.

(Telegr. „N. Reformy".)

Londyn. „Standard" donosi, że niemiecki następca tronu niemile był dotknięty nieprzychylnemi komentarzami prasy angielskiej z powodu jego zachowania się w parlamencie niemieckim w czasie dyskusyi marokańskiej. Następca tronu stanowczo zaprzeczył, jakoby był zwolennikiem polityki antiangielskiej i jakoby był oklaskiwał antiangielski ustęp mowy posła Heydebranda. Przeciwnie, następca tronu należy do największych przyjaciół Anglii, którą podziwia.

Berlin. Doniesienie „Standardu", które sprowadzają do inspiracyi osobistej ze strony następcy tronu, przyjęto w prasie tutejszej bardzo nieprzychylnie. Nawiązując do oświadczenia lorda Lonsdale, zarzucają niektóre dzienniki cesarzowi Wilhelmowi i następcy tronu, że narzucają się Anglii.

Berlin. Z miarodajnej strony oświadczają, że następca tronu niemieckiego nie poczynił żadnych oświadczeń wobec korespondenta dziennika „Standard", ani też nie upoważnił go do ogłoszenia rzekomego oświadczenia. Przed niedawnym czasem pewien dziennik angielski zwrócił się wprawdzie do następcy tronu z prośbą o przedstawienie jego stanowiska wobec Anglii, jednakże otrzymał na to odpowiedź, że następca tronu nie czuje się powołanym do wyrażania w sposób oficyalny opinii o swem stanowisku wobec Anglii. Nie padło jednak wcale oświadczenie, któreby upoważnić mogło dziennik „Standard" do podania wspomnianych rewelacyj.

Wojna włosko-turecka.

(Tel. „N. Reformy").

Z pola wojny.

Rzym. Ostatnie wiadomości, nadeszłe z placu boju, wywołały tu wielką konsternacyę. W nocy z 6 b. m. 100 żołnierzy tureckich zaatakowało Włochów koło Gargaresz. Przyszło do ostrej potyczki, w czasie której wielu żołnierzy włoskich zginęło. Dzienniki donoszą, że Turcy otrzymują bardzo znaczne posiłki z Tunisu.

Straty tureckie na wojnie.

Konstantynopol. Według oficyalnej listy sztabu generalnego straty na terenie wojny w Tripolisie, nie licząc Benghazi wynosiły do dnia 3 grudnia 1911 r.: 30 żołnierzy, 2 poruczników i 1 kapitan.

Rozbicie rokowań pokojowych.

Berlin. Ze strony informowanej donoszą, że podjęte przez dyplomacyę usiłowania celem doprowadzenia do pokoju między Włochami a Turcyą lub przynajmniej do zawieszenia broni, rozbiły się.

Rzym. „Tribuna" donosi o dalszych przygotowaniach do walk w Tripolisie i twierdzi, że tylko z powodu panującej niepogody wojska zachowują się obecnie biernie. Wszelkie pogłoski pokojowe nazywa to pismo bezpodstawnemi.

Kruki nad Chinami.

(Telegr. „N. Reformy".)

Londyn. Dzienniki tutejsze wyrażają przekonanie, że obecne postępowanie Rosyi w Chinach równa się aneksyi Mongolii i obawiają się, że za tem pójdzie aneksya Mandżuryi przez Japonię. „Daily Chronicle" wyraża przekonanie, że Niemcy pójdą za przykładem Rosyi i Japonii

Katastrofa w odlewarni armat.

(Telegr. „Nowej Reformy").

Paryż. W państwowej odlewarni dział w Ruelle koło Angoulome pękł kocioł, zawierający 30.000 kg roztopionego bronzu. Płynny metal obryzgał 15 robotników. Dwóch z nich zginęło, 15 odniosło ciężkie obrażenia.

Angouleme. Przy katastrofie w odlewarni dział w Ruelle zginęło 8 robotników, a 11 odniosło ciężkie rany.

Wielki pożar w Nowym Jorku.

(Telegr. „N. Reformy").

Nowy Jork. Spalił się budynek Equitable life asurance Company na Broadway, mieszczący się w samym środku dzielnicy finansowej. — W budynku tym mieściła się centrala administracyi kolei Harrymana i firmy Belmont, oraz kilka kompanij trustowych, zajmujących się przechowywaniem papierów wartościowych. — Ogółem w towarzystwach tych znajdowało się w przechowaniu papierów wartościowych za kilkanaście milionów dolarów. Spaliło się wiele papierów wartościowych i dokumentów. Kilkanaście osób, które wyskoczyły oknem z palącego się budynku, zginęło na miejscu.

Nowy Jork. Gmach Towarzystwa ubezpieczeń na życie „Equitable" w dwie godziny po wybuchu pożaru wyglądał jak słup ognia. Straż pożarna z dachów sąsiednich „drapaczy nieba" bezskutecznie zlewała strumieniami wody płonący gmach. Cały ruch w sąsiednich ulicach uległ wstrzymaniu. Ruch na giełdzie ustał. Towarzystwo „Equitable" ogłasza, że posiada duplikaty wszystkich dokumentów i będzie prowadzić bez przerwy obroty.

Nowy Jork. Zgorzał tu olbrzymi i kosztowny pałac Towarzystwa asekuracyjnego Equitable. Szkoda wynosi 20 milionów dolarów. W płomieniach zginęło 7 osób.

Wylewy — i mrozy.

(Telegr. „N. Reformy").

Berlin. Z wielu okolic Niemiec donoszą bądź o wylewach, bądź też o silnych mrozach, które wyrządziły ogromne szkody.

Feodozya. (Pet. ag. tel.) Z powodu burzy, szalejącej od trzech dni, schroniło się do tutejszego portu 10 zagranicznych parowców.

Telegramy

z dnia 10 stycznia.

Rewizya taryf węglowych.

Wiedeń. W ministerstwie kolejowem odbyła się wczoraj narada w sprawie rewizyi taryf węglowych.

Podrożenie maszyn do szycia.

Berlin. Związek niemieckich fabrykantów maszyn do szycia uchwalił podwyższenie ceny maszyn do szycia.

Pogrzeb Karageorgewiczów.

Belgrad. Trumna ze szczątkami ks. Aleksandra przybyła tu wczoraj i dzisiaj będzie przewieziona do Topola, gdzie 11 b. m. przy wielkim obrzędzie kościelnym i asystencyi wojska, w obecności króla, członków domu królewskiego, oraz przedstawicieli rządu złożona będzie w zbudowanej świeżo krypcie.

Demonstracye przeciw patryarsze.

Konstantynopol. Onegdaj wieczorem przyszło do wielkich demonstracyj przed domem armeńsko-katolickiego patryarchy, który udał się do wielkiego wezyra z prośbą o pomoc. Wojsko rozproszyło demonstrantów. — Deputacya demonstrantów udała się następnie do patryarchy, któremu oświadczyła, że życzy sobie jego ustąpienia. Chodzi o to, że Armeńczycy rzymsko-katoliccy nie chcą swego majątku kościelnego oddać w zarząd patryarsze.

Przesilenie w Turcyi.

Konstantynopol. „Tanin", jak się zdaje, pod wpływem komitetu młodotureckiego ogłasza depesze z prowincyi do Porty i Izby, które potępiają stanowisko deputowanych i żądają rozwiązania Izby.

Dymisya wielkiego wezyra.

Konstantynopol. „Ikdam" przynosi nieskontrolowaną jeszcze wiadomość, że wielki wezyr podał się do dymisyi.

Z Izby francuskiej.

Paryż. Sesya parlamentu została wczoraj otwartą. Prezydentem został ponownie wybrany Brisson, 257 głosami na 309 oddanych głosów.

Lawina.

Paryż. Koło Chambery porwała lawina dom. Trzech mieszkańców zginęło.

Poseł rosyjski w Pekinie.

Petersburg. Jak słychać, niebawem ma nastąpić zamianowanie radcy ambasady w Wiedniu Krupenskyego posłem w Pekinie w miejsce posła Korostoweca.

Kronika lwowska.

(Telefonem.)

Lwów, 10 stycznia.

Minister Długosz we Lwowie. Minister dla Galicyi Władysław Długosz przybył wczoraj o godz. 8·40 do Lwowa. Na dworcu powitali go namiestnik Bobrzyński w towarzystwie wiceprezydenta namiestnictwa Grodzickiego, szef biura prezydyalnego radcu namiestnictwa Schultis, wicepr. Dembowski, wicepr. Szlachtowski, prokurator skarbu Engel dyr. kolei radca dworu Rybicki, prezydent miasta Neumann z wicepr. Stahlem, dyr. policyi Reinlender. Po przywitaniu się z obecnymi, minister odjechał do swego mieszkania przy ul. Badenich, 12.

Mrozy we Lwowie. Wczoraj mieliśmy we Lwowie silny mróz. Na stacyi pogotowia ratunkowego zanotowano 20 wypadków odmrożenia uszu, oraz jeden wypadek zamarznięcia. Mianowicie za rogatką Łyczakowską w przydrożnym rowie znaleziono wczoraj jakiegoś mężczyznę, na pół skostniałego od zimna. Zawezwane pogotowie ratunkowe nie mogło go ocucić, wobec czego odwieziono go do szpitala. Tu dopiero odzyskał przytomność. Podał, iż nazywa się Robert Engel i jest malarzem z Wiednia.

Skandaliczne zajście. W „Narodnej Hostynnyci" przyszło w niedzielę w nocy do skandalicznej bójki między braćmi zastrzelonego przez ukraińskich studentów Kocki, Iwanem i Maryanem, a posłami L. Cegielskim, dr. Wł. Baczyńskim, lekarzem dr. Sz., pewnym adwokatem i administratorem „Narodnego Słowa". Bójkę wszczęli Kockowie; trwała ona dłuższy czas, póki całe towarzystwo po porządnej młocce nie osłabło.

Z Izby handlowej.

Kraków, 10 stycznia.

Wczoraj po południu odbyło się pierwsze po grudniowych wyborach posiedzenie Izby handlowej. Zagaił je komisarz rządowy delegat dr Fedorowicz.

Szef biura Izby dr Benis odczytał wynik wyborów i zawiadomił, że przeciw nim nie wpłynął żaden protest.

Przewodnictwo objął następnie najstarszy wiekiem radca Juliusz Epstein, który przeprowadził wybór prezydenta, zaprosiwszy na skrutatorów pp.: Ehrenpreisa i E. Zieleniewskiego.

Wybór prezydyum.

Wybrany został prezydentem po raz szósty p. Maurycy Dattner, który otrzymał 28 głosów na 29 głosujących. Nowo wybrany prezydent w serdecznych słowach podziękował za wybór, prosząc o poparcie w pracy dla dobra Izby i dla dobra kraju. (Żywe oklaski).

Wiceprezydentem wybrano ponownie posła J. K. Federowicza 28 głosami na 30 głosujących, który również podziękował za zaufanie.

Delegatem Izby do prezydyum wybrano ponownie p. Tadeusza Epsteina, skarbnikiem przez aklamacyę p. Józefa Jawornickiego.

Wybór komisyj.

Nastąpiły wybory do komisyj. Wybrani zostali:

Do komisyi prezydyalnej pp.: Bazes, Ehrenpreis, Judkiewicz, Kaden, Kamsler, Mendelsburg, Szarski, Uderski.

Do komisyi budżetowej pp.: Bazes, Blumenfeld, Halski, Holzer, Jawornicki, Kroo, Mendelsburg, Rosenberg, Szancer, Szarski, Wachtel i Wasserberg.

Do komisyi dla spraw koncesyjnych i osobistych pp.: Bazes, Bober, Jawornicki i dr Szarski.

Do komisyi połączonych sekcyi pp.: Bazes, Bincer, Blumenfeld, Ehrenpreis, Epstein Juliusz, Falter, Friedman, Halski, Holzer, Jawornicki, Judkiewicz, Kaden, Kamsler, Kroo, Mendelsburg, Peroś, Resch, Rimler, Rosenberg, Stawiarski, Szarski, Uderski, Wachtel, Wasserberg, Zieleniewski.

Do komisyi dla komunikacyi kolejowych i wodnych pp.: Epstein Jul., Goetz, Holzer, Judkiewicz, Liban, Peroś, Resch, Schimitzek, Schwanenfeld, Uderski, Wachtel, Zieleniewski.

Do komisyi zarządu gmachu Izby pp.: Bazes, Judkiewicz, Peroś, Uderski, Wachtel.

Odznaczenie za wzorową służbę.

Radca Resch umotywował wniosek następujący: Izba uchwala wprowadzić instytucyę odznaczeń dla współpracowników przedsiębiorstw handlowych, przemysłowych i rękodzielniczych, którzy spędzili dłuższy okres czasu na wzorowej służbie u jednego pracodawcy względnie w jednym zakładzie.

Wniosek ten przekazano specyalnej komisyi, która wypracuje szczegółowe propozycye. Do komisyi powołano pp.: Bazesa, Blumenfelda, Halskiego, Kadena i Rescha.

Na tem zakończyło się zgromadzenie.

Z Rady m. Krakowa.

Kraków, 10 stycznia.

Wczorajsze posiedzenie zagaił wiceprezydent dr Szarski żałobnem wspomnieniem oddanem Zenonowi Słoneckiemu, zmarłemu dyrektowi Tow. wzaj. ubezpieczeń, przez dwie kadencye radnemu m. Krakowa.

Mleczarnia miejska.

Rad. mag. Sawiński złożył sprawozdanie o otwartej 2 b. m. mleczarni miejskiej. Dziennie wysprzedaje się całą dostawę t. j. 1200 litrów. Gmina czyni starania o większą dostawę mleka.

Cofnięcie wniosków drożyźnianych.

Wicepr. Szarski oświadcza, że cofa umieszczone na porządku dziennym wnioski o dodatkach drożyźnianych dla funkcyonaryuszów miejskich, wymagają one bliższego zastanowienia się.

O państwowe szkoły zawodowe.

R. m. Konopiński: W roku zeszłym podczas dyskusyi nad sprawozdaniem mojem z czynności delegata do Rady szkolnej kraj., uchwaliła Rada m. Krakowa rezolucyę, polecającą mi, abym był w Radzie szkolnej kraj. rzecznikiem opinii, że państwowe szkoły zawodowe zakładać należy głównie w większych centrach przemysłowych, jak Kraków, Lwów i t. p. Wywiązując się z tego polecenia, przedstawiłem na posiedzeniu Rady szkolnej kraj. rezolucyę Rady m. Krakowa, która wciągniętą została do protokółu z tego posiedzenia Rady szkolnej kraj. wraz z oświadczeniem prezydyum, że zawiadomiony będę o posiedzeniu sekcyi III (dla szkół przem.) Rady szkolnej kraj., na którem rozważane będą propozycye co do zakładania nowych, państwowych szkół zawodowych.

Chcąc poznać potrzeby i opinię pp. przemysłowców i rękodzielników w tej sprawie, proszę prezydyum Rady m., aby było łaskawe zwołać posiedzenie komisyi przemysłowej, na które oprócz mowcy, jako delegata do Rady szkolnej kraj., zaproszony byłby także dyrektor wyższej szkoły przem. i dyrektor miejskiego muzeum techniczno-przemysłowego, w których ręku spoczywa w znacznej części sprawa fachowego wykształcenia rękodzielniczo-przemysłowego.

R. m. Kosobucki wyraża delegatowi Rady szkolnej uznanie za zajęcie się rezolucyą, którą mowca zgłosił w roku zeszłym w Radzie miejskiej i wyraża nadzieję, że delegat czuwać będzie nad tą ważną dla przemysłowców krakowskich sprawą.

Skandaliczne stosunki dorożkarskie.

R. m. Starzewski Maryan interpeluje w sprawie nieznośnych stosunków dorożkarskich w Krakowie. Taksę podwyższono a tymczasem ciągle są konflikty tak o taksę, jak i o to, że dorożkarze nie chcą jechać, gdy kurs jest nieco odległy. — Publiczność jest bezradną, bo zdaje się, iż opieka policyi w tej sprawie jest niewystarczającą. Mowca domaga się, aby magistrat coś w tej sprawie uczynił.

Przewodniczący przyrzeka to uczynić, wskazuje jednak, że publiczność za mało się zgłasza ze skargami. Każde nadużycie fiakra będzie ukarane, jeżeli się o niem da znać policyi; wystarczy napisać na kartce korespondencyjnej.

Interpelacye.

R. m. Starzewski Maryan interpeluje dalej w sprawie etatu funkcyonaryuszów gazowni i niszczenia kurtyny Siemiradzkiego.

Przewodniczący udziela wyjaśnień.

R. m. Pająk interpeluje w sprawie komunikacyi w gminach przyłączonych i domaga się, aby teraz jeszcze przystąpić do wykonania w nich chodników żwirowanych (Rada uchwaliła wezwać do tego magistrat).

Wnosili następnie interpelacye w różnych sprawach r. m. Ponikło, Dębicki, Muranyi.

R. m. Bujwid podnosi sprawę pęknięcia rury wodociągowej i wykazuje konieczność ułożenia drugiego rurociągu, aby miasto nie było narażone na brak wody jak to onegdaj miało miejsce.

Po przemowie w tej sprawie r. m. Domańskiego wiceprez. Sare wyjaśnił, że nowy rurociąg kosztowałby 500—700.000 koron, musi on jednak być zbudowany, zwłaszcza, że konsumcya wody silnie wzrasta.

Rada uchwaliła rezolucyę prof. Bujwida, wzywającą zarząd miasta do budowy drugiego rurociągu.

Muzeum Narodowe na Wawelu.

Z porządku dziennego obradowano nad następującym wnioskiem komisyi archiwalnej i połączonych sekcyj:

1) Postanawia się udać się do Wydziału krajowego, ewentualnie Sejmu krajowego, z prośbą o oddanie gmachu po szpitalu wojskowym na Wawelu na stałe pomieszczenie Muzeum Narodowego i Archiwum aktów dawnych miasta Krakowa.

2) Na koszta adaptacyi powyższego gmachu, celem pomieszczenia w nim Muzeum Narodowego i Archiwum aktów dawnych, obliczone przez budownictwo miejskie na 350 000 koron, przeznacza się

z funduszów miejskich kwotę 150.000 koron i poleca się magistratowi, aby wniósł petycyę do rządu i Sejmu krajowego o przyznanie na ten cel subwencyi na pokrycie reszty tych kosztów.

St. radca budownictwa Zawiejski przedstawił plany i udzielił objaśnień. Wykazał on, że gmach poszpitalny znakomicie nadaje się na Muzeum Narodowe, bo posiadać będzie 14 sal w amfiladzie na parterze, I. i II. piętrze, wymarzonych na ten cel. Mury budynku są wybornie utrzymane i — jeżeli się tak wyrazić można — „bombenfest". Dach jest dobry, przeróbki dotyczyć tylko będą podłogi i okien, na co najwięcej pieniędzy z żądanej kwoty przypadnie. Podłoga będzie dębowa, okna potrójne, weneckie. Na dole będzie umieszczone Archiwum akt dawnych, na I. i II. piętrze Muzeum Narodowe; obie instytucye będą od siebie zupełnie oddzielone. Pewne skrupuły obudzało tylko oświetlenie sal na parterze; skonstatowano wczoraj jednak komisyjnie, że światło tam będzie zupełnie wystarczające, bo obecnie są tam ustawione stare kasztany, przytykające prawie do okien. Gmach wystarczy na kilkadziesiąt lat; gdyby kiedyś go zabrakło, będzie można doskonale od tyłu dobudować skrzydło. (Oklaski).

R. m. Nowak Julian popiera wnioski; przeniesione Muzeum Narodowe pozwoli zbiory uczynić istotnie przystępnemi, bo obecnie wiele zbiorów z powodu braku miejsca w Sukiennicach musi pozostać w ukryciu.

R. m. Konopiński wyraża zadowolenie z przedłożonych wniosków. Spełniają one życzenie ogółu, aby zbiory Muzeum przemysłowego znalazły się na Wawelu. Mowca wyraża nadzieję, że posłowie sejmowi i parlamentarni poprą zabiegi gminy w celu uzyskania subwencyi na cele adaptacyi gmachu poszpitalnego na Wawelu.

R. m. Fierich zastrzega się, aby Archiwum akt dawnych miało osobny zarząd i było ściśle oddzielone od Muzeum Narodowego.

W głosowaniu Rada jednogłośnie wnioski uchwaliła.

Zakupno realności.

Dr Wydro przedstawił następnie wniosek o nabycie od p. Perli Rieserowej celem rozszerzenia magistratu realności przy Placu WW. Świętych i ulicy Grodzkiej za cenę 125.000 K.

R. m. Dąbrowski sprzeciwia się projektowi, albowiem cena kupna jest za wysoka. — Mowca domaga się, aby magistratowi dać możność pertraktowania o nabycie kamienicy za cenę do wysokości 80.000 K.

Przemawiali dalej r. m. Guzikowski, Beringer, Porębski, — poczem wnioski uchwalono.

Tramwaj.

Wiceprezydent Sare zagaił następnie dyskusyę w sprawie rozszerzenia tramwaju, przedstawiwszy przedewszystkiem historyę tramwaju krakowskiego, konnego najpierw, przekształconego potem w elektryczny, rozwijającego się szybko i dziś już niewystarczającego na potrzeby mieszkańców, zwłaszcza po przyłączeniu gmin podmiejskich. Stan tramwaju obecny jest nadto niepomyślny, bo wozy są małe i zniszczone; z 10 kilometrów toru — 6 kilometrów ma szyny stare, częściowo zużyte, o profilu, nie odpowiadającym wymaganiom ruchu: motory uległy zniszczeniu, hamulce są za słabe. To też zarząd miasta i dyrekcya tramwaju, zdając sobie sprawę z tych wszystkich faktów, postanowiły zmienić typ tramwaju krakowskiego, zwłaszcza, że opinie znawców (ze Lwowa i Pragi) zapatrywania te potwierdziły. (Rzeczy te omówiliśmy obszernie w numerze z 31 grudnia 1911 r.; przyp. red.). Budowa projektowanych linij tramwajowych wyniesie 12 milionów koron, a doświadczenie dotychczasowe wykazało, że się oprocentowanie kapitału znajdzie.

Obecnie przewidziana budowa sieci tramwajowej obejmuje następujący program:

1) Nowy most na Wiśle — ul. Dietlowska.
2) Zwierzyniecka — Kościół św. Salwatora.
3) Park Krakowski — Szkoła kadecka w Łobzowie.
4) Południowa część Rynku głównego.
5) Tor wyścigowy — Park Dra Jordana — Wolska (Jabłonowskich) — Straszewskiego — ul. Dunajewskiego — Basztowa (Nowy dworzec osobowy) — Lubicz — Rakowicka — Topolowa — Lubicz.
6) Rondel — Nowy dworzec osobowy — ulica Warszawska — Cmentarz.
7) Nowy dworzec osobowy — ulica Kolejowa — Główna poczta — Rzeźnia miejska.
8) Ulica Długa — Nowy szpital wojskowy — Nowy dworzec towarowy.
9) Ulica Gertrudy — Dominikańska — Franciszkańska — Zwierzyniecka.
10) Linia okrężna naokoło plant.
11) Ulica Zwierzyniecka (Kościół Salwatora) — Wola Justowska.
12) Nowy most na Wiśle — Plac targowy w Podgórzu.
13) Nowy most na Zwierzyńcu — Dębniki — Plac targowy w Podgórzu.
14) Ul. Krakowska — Most podgórski — Plac targowy w Padgórzu.
15) Dębniki — Most na Wiśle — ul. Dietlowska — ul. Wielopole.

Dla linii „Zwierzyniec (Kościół św. Salwatora) — Wola Justowska" przewidziano budowę w ten sposób, że tor tramwajowy zostałby ewentualnie poprowadzony na wałach ochronnych, znajdujących się po obu stronach Rudawy.

W razie budowy dalszych linij, pierwsze miejsce miałyby następujące:

1) Podgórze — ulica Starowiślna — ul. Gertrudy — ulica Dominikańska — Franciszkańska — ul. Zwierzyniecka (Kościół św. Salwatora).
2) Kościół św. Salwatora — Wola Justowska.
3) Podgórze — ulica Krakowska — Stradom — ulica Floryańska — Plac Matejki — Nowy dworzec osobowy — ulica Warszawska — Cmentarz.
4) Dębniki — ulica Dietlowska — ulica Starowiślna — Rynek główny — ulica Szewska (św. Anny) — ul. Karmelicka — Park krakowski — Szkoła kadecka w Łobzowie.
5) Ulica Straszewskiego — ulica Wiślna — Rynek główny — ulica Sławkowska (Podwale, Dunajewskiego, Basztowa) — ulica Długa — Nowy szpital wojskowy — Nowy dworzec towarowy.
6) Tor wyścigowy — Park dra Jordana — ul. Wolska (Jabłonowskich) — Podwale — ulica Dunajewskiego — Basztowa — Nowy dworzec osobowy — Lubicz — Rakowiecka — Topolowa — Lubicz.
7) Nowy dworzec osobowy — ul. Pawia (Plac Matejki) — ul. Kolejowa — Główna poczta — ulica Grzegórzecka — Rzeźnia miejska.
8) Most na Zwierzyńcu — Dębniki — Plac targowy w Podgórzu.
9) Linia okrężna.
10) Rynek główny — ulica Szewska (św. Anny) — Podwale — ul. Wolska (Jabłonowskich) — Park dra Jordana — Tor wyścigowy. Linia ta jest linią uzupełniającą i tylko w lecie w dniach świątecznych i w niedziele przy pięknej pogodzie jakoteż w szczególnych razach byłaby w ruch wprowadzoną.

Mowca przedstawia wkońcu następujące wnioski:

1) Przyjmuje się do wiadomości i zatwierdza uchwalony przez radę zawiadowczą krakowskiej spółki tramwajowej a powzięty przez komisyę tramwajową Rady miejskiej program budowy nowych i przebudowania istniejących linii tramwajowych.

2) Zezwala się na używanie ulic i placów dla budowy nowych i przekształcenia istniejących linii tramwajowych.

3) Upoważnia się komisyę tramwajową do ustalenia warunków i zawarcia nowego układu z krakowską spółką tramwajową.

Prosząc o przyjęcie wniosków, podnosi referent, że pierwszą linię, którą należałoby wybudować już w r. b., jest: Ulica Starowiślna — Gertrudy — Dominikańska — Franciszkańska — Zwierzyniecka — kościół św. Salwatora.

R. m. Rosenblatt omawia stronę finansową projektu; nie trzeba być optymistą, aby widzieć, że rentowność inwestycyi nie ulega żadnej wątpliwości.

R. m. Maywalt, rozstrząsając kwestye technicznej natury, zaznacza, że opinie znawców ze Lwowa i Pragi nie są — jakby się zdawać mogło — sprzeczne; jest to tylko pozorne. Obaj znawcy odpowiadali na kwestyonaryusz, którego pytania niekoniecznie się z sobą wiązały. Ilustrując opinie znawców, wskazuje mowca na konieczność rozszerzenia toru, bo utrzymawszy dotychczasowy wąski tor, zarobimy wprawdzie na kapitale zakładowym, ale wydamy dużo na konserwacyę toru. Kwestya dwóch torów nie ulega żadnej wątpliwości. Rzecz trzecia — t. j. budowa nowych linij, wymaga osobnego zastanowienia. Wyłączenie tramwaju z rynku okazało się niemożliwe, należałoby może tylko pomyśleć kiedyś o usunięciu przewodów nadziemnych i zaprowadzenie podziemnych. Popierając zgłoszone wnioski, zgłasza mowca w końcu dodatkową rezolucyę, domagającą się, że „następstwo, w jakim odbywać się będzie budowa dalszych linij, oznaczy Rada miasta". (Oklaski).

R. m. Domański i Starzewski Maryan popierają przedłożony projekt.

R. m. Wachtel wskazuje na konieczność jaknajszybszego zbudowania linii do nowego dworca towarowego, tymczasem projekt linię tę stawia dopiero na czwartem miejscu, na bliższem zaś linię do dworca osobowego, na którego budowę jeszcze kilka lat trzeba będzie czekać.

Referent oświadcza, że akceptuje rezolucyę r Maywalta.

W głosowaniu jednomyślnie uchwalono przedłożone wnioski wraz z rezolucyą r. m. Maywalta.

Inne sprawy.

Po referacie dra Wydry uchwalono nabyć dla regulacyi ulicy Małej w Dębnikach od p. Anieli Jaworskiej 42 sążni gruntu po 70 koron. Po referacie r. bud. Kieczka uchwalono na wytyczanie linii regulacyjnych i pomiary dla nowo powstających budowli kredyt 1000 koron. Na posiedzeniu tajnem zamianowano p. Jakóba Marcelego Wachtla oficyałem technicznym budownictwa w IX. randze.

Na tem o godz. 9 wieczorem wiceprezydent Szarski zamknął posiedzenie.

Kronika.

Kraków, środa 10 stycznia.

Kalendarzyk kościelny: Agatona p. i Wilhelma b. w.

Kalendarzyk astronomiczny: Wschód słońca o godz. 7 min. 39; zachód o godz. 3 m. 56; długość dnia godzin 8 min. 17.

Prognoza stacyi meteorologicznej w Wiedniu: Pochmurnie, chwilami opady, trochę cieplej, mierne wiatry o większej sile.

Teatr miejski imienia Słowackiego: „Cyganerya".

Zebranie naukowe Tow. filozoficznego (ul. św. Anny 12) i odczyt p Hamma: „Figury związków przyczynowych i sądów syntetycznych, przyczynek do logiki genetycznej" o godzinie 5 po południu.

Posiedzenie miesięczne Tow. ogrodniczego i odczyt prof. Ziobrowskiego: „O przepowiadaniu pogody" w sali chemicznej uniwersytetu Jagiellońskiego o godz. 6 wieczór.

Rozpoczęcie kursu samarytańskiego o godz. 5 po południu.

Wykłady w szkole nauk politycznych (Wolska 13): Z. Heryng: „Istota zjawisk społecznych" od 5—7 wieczór; T. Filipowicz: „Zadania i kierunki sycyologii" od 7—8 wieczór; dr Bazes: „Produkcya i konsumcya Galicyi" od 8—9 wieczór.

Wystawa przemysłowa w domu Towarzystwa technicznego (ul. Straszewskiego l. 28).

Wystawa w Tow. sztuk pięknych otwarta od godz. 10 do 4 po południu.

Teatr miejski we Lwowie: „Bęben".

Rozstrzygnięcie konkursu na obraz ołtarzowy Serca Jezusowego na I wystawie polskiej sztuki kościelnej imienia ks. Piotra Skargi. Zebrany dnia 5 b. m. na posiedzeniu sąd konkursowy pod przewodnictwem dra Feliksa Kopery oświadczył, że żaden z przysłanych obrazów nie odpowiedział warunkom konkursu, żaden nie jest takim obrazem, aby się nadawał na obraz ołtarzowy. Z nadesłanych zatem obrazów wybrał sąd konkursowy na podstawie jednomyślnie powziętej uchwały dwa, jako dzieła, posiadające najwięcej jeszcze zalet artystycznych, oraz odpowiadające celowi kultu, to jest obraz pod godłem „Prawda", tudzież szkic do obrazu pod godłem „Światowid", i nie chcąc po raz trzeci odraczać konkursu, postanowiono rozdzielić między autorów tych obrazów nagrodę konkursową 1000 koron na dwie równe części. Po otwarciu kopert okazało się, że autorami wyróżnionych prac są pp. Jan Gumowski i Aleksy Nowakowski.

Dyrekcya Towarzystwa Przyjaciół Sztuk pięknych w Krakowie na posiedzeniu, odbytem pod przewodnictwem Edwarda hr. Raczyńskiego dnia 5 b. m. przyjęła z wielkiem uznaniem anonimową fundacyę przy Towarzystwie na rzecz ogłaszania corocznych konkursów z nagrodą 2000 K dla początkujących artystów, celem umożliwienia im wyjazdu na studya za granicą i uchwaliła postanowienia konkursowe.

Następnie przeznaczono do rozlosowania między członków 8 kart udziałowych po 100 K, 2 po 200 K, oraz 1 na 300 K celem samodzielnego zakupu dzieł przez członków wygrywających, tudzież 23 plakiet z „Madonną" Jana Nowaka za ogólną cenę 465 koron z tem zastrzeżeniem, że wolno będzie wygrywającemu zamiast plakiety wybrać na wystawie akwafortę w równej co plakieta cenie.

Na członka dożywotniego przyjęto artystę-malarza p. Jana Bulasa, który uiścił wkładkę 200 koron.

Wystawa Związku artystów w Pałacu Spiskim kończy się z dniem dzisiejszym. We czwartek otwartą zostanie zbiorowa wystawa obrazów znanego artysty-malarza Sotera Jaxy Małachowskiego, który występuje po raz pierwszy z większą kolekcyą swych dzieł w salonach Związku.

Odznaczenie. „Wiener Zeitung" ogłasza: Cesarz nadał starszemu radcy prokuratoryi skarbu kierownikowi ekspozytury prokuratoryi skarbu w Krakowie drowi Juwenalowi Rozwadowskiemu tytuł i charakter radcy dworu z uwolnieniem od taksy.

Z sali sądowej. Rozpoczęta wczoraj przed trybunałem orzekającym krakowskiego sądu karnego rozprawa przeciw 25-letniemu pisarzowi adwokackiemu Hermanowi Silbermanowi, recte Starckowi, występującemu pod nazwiskiem Henryka Różyckiego, oskarżonemu o zbrodnię oszustwa, popełnianego przez fałszowanie podpisów na wekslach, została odroczoną do poniedziałku, a to celem przesłuchania świadka Piotra Piątka, włościanina z Witkowic, który się wczoraj nie zjawił w sądzie.

Sokół polski a wszechsłowiański Związek sokoli. Z Pragi telegrafują nam: Czeskie centralne kierownictwo Związku Sokołów otrzymało pismo Polskiego Związku Sokołów w Galicyi, w którem Związek polski oświadcza, że nie może przyjąć zaproszenia do przystąpienia do wszechsłowiańskiego Związku Sokołów ze względu na zaproszenie rosyjskich Sokołów do tego Związku.

Smierć podczas śniegowej kąpieli. Z Berlina telegrafują: W Grunewalde znaleziono wczoraj w śniegu ubranie jakiegoś mężczyzny. Z listów i papierów, znalezionych w tem ubraniu, wynika, że jest to ubranie adwokata dra Haillanta, zastępcy prawnego tutejszej kolonii polskiej. Dr Haillant był wielkim zwolennikiem kąpieli śniegowych. Przypuszczają zatem, że wczoraj w czasie takiej kąpieli gdzieś zamarzł.

Mianowania. „Wiener Ztg" ogłasza: Minister skarbu zamianował w etacie prokuratoryi skarbu we Lwowie sekretarzy prokuratoryi skarbu dra Karola Skrowaczewskiego i dra Adama Lardemera radcami; adjunkta dra Tadeusza Sobolewskiego sekretarzem, a koncepistę dra Józefa Romana Longchamps de Berier adjunktem, wreszcie oficyałów kancelaryjnych Aleksandra Wysoczyńskiego i Franciszka Schneidra adjunktami dyrekcyij urzędów pomocniczych.

Zmarli:

Marcela z Tarnawieckich Małachowska, wdowa po ś. p. Godzimirze, b. prezydencie miasta Lwowa, zmarła we Lwowie.

Odpowiedzialny redaktor i wydawca:
Michał Konopiński.

Kursa telegraficzne.

Wiedeń, 9 stycznia. Kursa giełdy wiedeńskiej: Losy: a) procentowe: Austryackiego zakładu kredytowego z obl.-pro. z roku 1880 3-pro. 295·—. Austryackiego zakładu kredyt. z obl. pro. z r. 1889 3-pro. 275·50. Uregul. Dunaju z 1870 r. 100 złr. 5-pro. 526·—. Węg. Banku hip. po 100 złr. 4-pro. 247·50. Pożyczka serb. prem. po 100 fr. 2-pro. 125·—. b) bezprocentowe: Budapesztańskie (Basilica) 5 złr. 36·—. Zakł. kred. dla h. i p. po 100 złr. 608·—. Clary złr. 40 m. k. 188·—. Pożyczka m. Lublany 20 zł. —·—. Czerwonego krzyża austr. tow. 10 zł. 69·50. Czerw. krzyża węg. Tow. 5 złr. 46·75. Losy fund. arcyksięcia Rudolfa 10 złr. 78·—. Salma 40 złr. m. 294·—. Tureckie oblig. prem. kolei po 400 fr. 244·75. Tureckie oblig. prem. kolei pro. 246·50. Losy kom. m. Wiednia z 1874 roku 505·—.

Berlin, 9 stycznia. Austryackie banknoty 85·05. Spirytus —·—.

Paryż, 9 stycznia. Renta 3-pro. 94·55. Mąka 32·80. Usposobienie silne, niezmienione.

Frankfurt, 9 stycznia. Austryac. kred. 206·25. Koleje państwowe 154·50. Disconto 192·90. Laura —·—. Losy tureckie —·—.

Usposobienie stałe.

Z drukarni Literackiej w Krakowie. ul. Jagiellońska 10.
Rządca drukarni L. F. Górski